

Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi¹

The Effect Of The Instruction Based On Case Studies On Academic Success And Retention Levels In Life Studies Course In Primary School

Selçuk ŞİMŞEK,* Şefik YAŞAR**

Öz

Problem Durumu: Günümüz toplumları, küreselleşen dünyada etkin rol alabilecek bireylere gereksinim duymaktadır. Bu amaçla, karşılaşılan problemlerde ilköğretimden başlayarak öğrencilerin çözüm önerileri bulmalarına olanak tanıyacak biçimde öğrenme tekniklerinin kullanılması gerekmektedir. Örnekolay yöntemi de öğrencilerin toplumsal yaşamda karşılaştıkları problemleri çözebilmelerinde kullanılan bir yöntemdir.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada; örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin akademik başarı ve kalıcılığına etkisi incelenmiş, bu yöntemin etkili olup olmadığı sınıranmıştır.

Araştırmanın Yöntemi: Araştırma, deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e göre desenlenmiş ve uygulama 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada okulun 3-B ve 3-C sınıflarından biri kontrol, diğeri deney grubu olmak üzere yansız olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğrencilerin denkleştirilmesinde ve akademik başarıları ile öğrenmedeki kalıcılık düzeylerinin ölçülmesinde “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerine ait başarı testleri geliştirilmiştir. Ayrıca, Hayat Bilgisi dersinin örnekolaya dayalı olarak işlenmesi için ders planları, örnekolay metinleri, örnekolay metinlerinin resimli biçimleri hazırlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde; elde edilen öntest, sontest ve kalıcılık testi puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmış, gruplar arası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı .05 düzeyinde yorumlanmıştır.

Bulgular ve Sonuçları: Araştırmanın öntest sonuçlarına göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olmazken ($p>0.05$), son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretime göre yapılan uygulamanın akademik başarı ve kalıcılık düzeyleri bakımından kontrol grubundaki öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, ilköğretim Hayat Bilgisi dersinin “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinde örnekolay yönteminin etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Öneriler: Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, Hayat Bilgisi dersinde örnekolay yönteminden yararlanılabilir. Öğretmenler örnekolay yönteminin kullanımı ile ilgili olarak hizmetiçi eğitimden geçirilebilir. Örnekolay yönteminin derse ilişkin tutumlarına katkısı konusunda araştırmalar desenlenebilir.

Anahtar Sözcükler: Örnekolay, Hayat Bilgisi, İlköğretim

* Dr. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

** Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

*** Bu çalışma 14.01.2005 tarihinde bitirilen doktora tezinden özetlenerek alınmıştır.

Abstract

Problem Statement: Today's societies need individuals who could effectively take place in our globalising world. In that way, with primary school education, some certain learning techniques being processed are likely to be crucial which will lead students to find out resolution. The sample case way is, on the other hand, could be a way for students' in getting over the barriers they have met in society.

Purpose of the Study: In our study, we examined students' probable effect on academic success at Life Studies Course in Primary School, and whether The Sample Case Way could be an effective one or not.

Methods: The search was patterned by "Pre-test & Final test Controlled Method" and it was processed in 2003-2004 Education Year's First Term at Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan Primary School in Eskişehir. In the study, two classes, 3-B and 3-C were randomly chosen one of which was for controlling group and the other of which was for experimental one. To gain the data targeted, two different tests were chosen regarding the units called "The Place We Live In" and "Social Life" to check students' academical success and their learning capacity. Moreover, so as to study Life Studies Course in a way based on the Sample Case Method, some certain Curriculum Plans, additional texts and some other illustrated materials were also attached. In analysing the data gained from the Pre-test, Final test and Retention Test, average scores and standart deviation were taken into consideration. On inter-group comparisons, T-test was used and the gap between the groups' average scores were the detected as .05 point.

Findings/Results: To the pre-test results of the study, there wasn't such remarkable gap ($p>0.05$) between "the experimental group" and "the controlled one". To the Final test results, however, the education given at Life Studies Course in 3rd year The Sample Case Way were relatively more successful in terms of academic points and retention level than the education given to the controlled group. Those results have established that The Sample Case Way could be remarkably effective at Primary School Life Studies Course for the two units "The Place We Live In" and the unit "Social Life".

Recommendations: In the light of the findings gained through the study, The Sample Case Way could be utilised at Life Studies Course. More teachers could be reprocessed by an internal-orientation programme. Besides, some other studies could be designed as to probable effects of the Sample Case Method.

Keywords: Case Studies, Life Studies, Primary School

Eğitim, yaşam boyu süren ve bireylerin bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal yönlerinin ve öğrenme özelliklerinin gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir. Bireylerin gelişim özelliklerine, hazırbulunuşluk düzeylerine ve buldukları eğitim basamaklarına uygun, etkili öğrenme yollarının öğretildiği eğitim basamaklarından biri de ilköğretimdir. İlköğretimde öğrencilere öğrenme yollarının öğretildiği derslerden biri de Hayat Bilgisi dersidir. Hayat Bilgisi, doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanmaktadır (Sönmez, 1998, s.2).

Hayat Bilgisi dersi öğretim ortamları, çocuğun nesne ve olayları kavramada duyu organlarını kullanılabileceği biçimde düzenlenmelidir. Hayat Bilgisi dersinde çocuk, herhangi bir nesneye dokunabilmeli, onu görebilmeli, karşılaştırabilmeli ve kendi cümleleriyle anlatabilmelidir (Özdemir, 1998, s.3). Çocuklara, yakın çevresinden başlayarak görmüş ya da duymuş oldukları olay ve olguların üzerinde düşüncelerini rahat biçimde söyleyebilecekleri eğitim-öğretim ortamları Hayat Bilgisi dersinde hazırlanabilir. Böylece çocuklar, düşüncelerini ve eleştirilerini belirtme olanağı bulmuş olabileceklerdir. Bununla ilgili olarak, Hayat Bilgisi öğretiminde sorun çözme yollarının öğretiminde kullanılabilecek yöntemlerden birisi de örnek olanağı dayalı öğretimdir.

Örnekolay yöntemi değişik biçimlerde tanımlanmaktadır. Örnekolay yöntemi, gerçek yaşamda karşılaşılan problemlerin, durum ya da olguların senaryolaştırılarak metne dökülmesi ve bu metinde yer alan problemin sınıf ortamında tartışılarak çözüme ulaştırılması temeline dayanan bir yöntemdir (Saban, 2002, s.264; Demirel, 2002, s.62-63 ve Pehlivan, 1997, s.9). Öğrencilerin, öğrenmiş oldukları kavram ve ilkeleri gerçek yaşamdan alınmış problemlerde kullanmaları sonucunda eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirme olanağı bulacakları bir yöntemdir (Diamentes, 2003 & Sönmez, 2001, s.283). Örnekolay yöntemi, bir olayın ya da sorunun yazılı-sözlü anlatıldıktan ya da bir film olarak gösterildikten sonra konu hakkında öğrencilerin tartışarak çözüm önerilerini ortaya koyma temeline dayanan bir öğretim yoludur (Aydın, 2003, s.103).

Örnekolay yöntemi, öğrencilerin karmaşık düzenlenmiş olguları öğrenmelerinde ve düzenli olarak araştırarak bilgi edinmelerinde yardımcı olan bir yöntemdir (Kreps, 1984). Örnekolay yönteminde amaç, kesin doğruları bulmak değildir. Eldeki verileri kullanarak çözüm önerileri üretebilmek, bunları farklı düşüncede olanlar karşısında savunabilmek, karşısındakini ikna edebilmek, gerektiğinde başkalarının düşüncelerinden yararlanarak yeni düşünceler demeti oluşturmaya çalışmaktır (Karakoç, 1993, s.16).

Örnekolay yöntemiyle öğrenciler; bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına sahip olurlar. Bir problemi çözmeyi ve analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler (Karagöz & Çivi, 1997, s.105). Örnekolaya dayalı öğrenme, eleştirel düşünme becerisi kazanma ve yeni bilgiler elde etmede kullanılan bir yöntemdir. Öğrenciler, örnekolay yöntemini gereksinim duyduklarında problem çözmede ve anlamlı öğrenmenin oluşmasında kullanabilirler (Alvarez & diğerleri 1990). Örnekolay yönteminin uygulanması sırasında kimi aşağıdaki noktalara dikkat etmek gerekir (Bilen, 1999, ss.177-178 & Karakoç, 1993, ss.27-30):

- Öğrenciler dersine ilişkin emel kavramları bilmelidir.
- Sınıftaki öğrenci sayısının 30'u geçmemelidir.
- Öğrenci gruplarının bilgi düzeyi birbirine yakın olmalıdır.
- Öğretmen ve öğrencilerin rolleri açıklanmalıdır.
- Öğretmen, sabırlı ve hoşgörülü olmalıdır.
- Örnekolay konuları ve gerçek yaşamdan seçilmelidir.
- Örnekolay birkaç problemi içermelidir.
- Örnekolay için yeterli zaman ayrılmalıdır.
- Örnekolayda gruplar oluşturulmalıdır.
- Örnekolayda ortak çalışmanın yanı sıra bireysel olarak da çalışılmalıdır.
- Örnekolayda tartışmalar ve öneriler sınıfta yapılmalıdır.
- Örnekolayda sonuç belirlenmelidir.
- Örnekolayda çalışmalar özetlenmelidir.

Örnekolay yönteminin uygulanmasında öğretmen önemli bir görev üstlenir. Öğrencilerin bireysel ya da grupla öğrenmeleriyle ilgili yapılacak çalışmalarda öğretmenden, planlayıcılık, düzenleyicilik, danışmanlık güdüleyicilik ve değerlendiricilik, sınıf ve çevresini düzenleme rollerini üstlenmesi beklenir (Gökçe, 2003, s.39 & Yaşar, 1994, s.519). Öğretmen, örnekolay yönteminde kendi görüş ve yargısını belirtmeden tartışmayı canlı tutmalı; "ana çözüm yolunun" bulunmasında öğrencileri güdülemeli ve onların uygun çözümler bulmasına yardımcı olmalıdır (Karakoç 1993, s.23 & Graham & Cline, 1980, s.113).

Örnekolay yönteminin sınıf ortamındaki öğretme-öğrenme sürecine bakıldığında üç aşamada olması gerektiği ve bu aşamalara göre uygulamanın yapılacağı belirtilmektedir (Allali, 2003; Melnyk, 2004 & Batı Ontario Üniversitesi, 2004):

- Bireysel hazırlanma,
- Küçük grup tartışmaları,
- Büyük grup tartışmaları.

Örnekolay yönteminde öğretme-öğrenme sürecinin üç aşaması da örnekolay yönteminin etkili olarak kullanılabilmesinde önemli yararlar sağlar. Bu amaçla, öğrenme- öğretme sürecinin her aşamasında öğretmenin, yöntemin işleyişini bilmesi ve etkili olarak kullanabilme becerisine sahip olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmen konunun uzmanı olmalıdır (Sönmez, 2001, s.289). Hayat Bilgisi dersiyle, öğrencilerin yaşadığı topluma uyumunu sağlayan bilgi, beceri ve tutum içinde olması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin, araştıran, sorgulayan, sorun çözen ve üreten bireyler olması için Hayat Bilgisi dersinde öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinin kullanılmasına gereksinim duyulmaktadır. Bu öğretim yöntemlerinden birisi de örnekolay yöntemidir. Örnekolay yöntemi, öğrencilerin, öğrenme becerilerinin yanısıra, karşılaşmış oldukları sorunların çözümünde nasıl bir tutum içinde olmaları gerektiğini gösteren ve tartışma sürecinde öğrencilere düşüncelerini rahat uygulama olanağı sunabilen bir yöntemdir. Bu bağlamda, örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinde uygulaması gerçekleştirilerek, bu yöntemin akademik başarı ve öğrenmede kalıcılığa etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, gerçek deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu” deneme modeli kullanılmıştır.

Denekler

Bu araştırmaya, 2003-2004 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu'na devam eden 3-B ve 3-C sınıflarındaki öğrenciler katılmıştır. Araştırma kapsamına giren deneklerin denkleştirilmesinde, öğrencilerin bir önceki yıldan aldıkları Hayat Bilgisi dersi dönem sonu karne not ortalamaları ve araştırma kapsamındaki ünitelerin başarı testlerinden aldıkları puanlardan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Denkleştirme işlemi, “denkleştirilmiş grup yöntemi” kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarından 10 erkek ve 10 kız olmak üzere toplam 20’şer öğrenci denkleştirilmiş; böylece, araştırma 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma ile Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin başarıya ve hatırlama düzeyine etkisini sınamak için programın amaçları göz önünde bulundurularak, “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinde akademik başarı ve öğrenmede kalıcılık düzeylerini ölçmeye yönelik 25’er soruluk çoktan seçmeli türde üç seçeneqli başarı testleri hazırlanmıştır. Testin güvenilirliği için de KR-20 formülünden yararlanılmıştır. Buna göre test, seçilen örneklem dışındaki bir ilköğretim okulundaki benzer bir gruba uygulanmış, sonra test sonuçları bilgisayarda ITEMAN (Item and Test Analysis Program) madde analizine tabi tutulmuştur. Daha sonra da analiz sonuçları elde edilmiş ve başarı testlerinin güvenilirlik katsayıları “Yaşadığımız Yer” ünitesi için 0.87 ve “Toplum Hayatımız” ünitesi için de 0.86 olarak bulunmuştur.

Denel İşlem

Araştırmanın uygulamasının gerçekleştirilebilmesi amacıyla İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinin amaçları ve davranışsal amaçları doğrultusunda örnekolay metinleri hazırlandıktan sonra her bir örnekolay metninin resimli biçimi de hazırlanmıştır. Yazılı olarak hazırlanan örnekolay metinlerinin (genel biçim), resimli olarak anlatıldığı biçimleri de (sunuş biçimi) hazırlanmıştır. Böylece, öğrenciler, hem yazılı olarak hazırlanan metni okuma, hem de resimli olarak hazırlanmış biçimini görme olanağını bulmuşlardır. Araştırmanın uygulamasına 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde başlanmıştır. 17 Kasım 2003 ile 31 Aralık 2003 tarihleri arasında haftada beş saat olmak üzere toplam altı haftalık bir süre içinde gerçekleştirilen uygulama süresince, denkleştirme sonucu araştırmanın kapsamı dışında bırakılan öğrenciler de denkleştirilen öğrencilerle birlikte öğrenim görmüşlerdir. Bu süre içinde deney grubunda örnekolaya dayalı öğretim yaklaşımı uygulanmış; kontrol grubunda ise, geleneksel biçimde ders işlenmiştir. Örnekolaya dayalı olarak ders işlenirken öncelikle metinlerin resimli biçimleri dağıtılmıştır. Bu resimlere göre öğrencilerin akıl yürütmeleri istenmiştir. Öğrencilerin belirtmiş oldukları görüşler sonucunda konunun ne ile ilgili olduğu öğrencilerin görüşlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır. Bundan sonra hazırlanmış olan metinler dağıtılmış ve öğrencilerin metni okuyarak metindeki soruları yanıtlamaları istenmiştir. Bu işlemden sonra öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar tahtaya yazılmıştır. Yazılan yanıtlardan ortak olanlar ve doğru olanlar belirlenmiştir. Konu öğrenciler tarafından özetlenmiştir. Konu bitiminde konunun daha iyi anlaşılması amacıyla tartışma ortamı yaratılarak konu öğrenciler tarafından tartışılmıştır. Çalışmaya öğrencilerin çok istekli biçimde katıldıkları görülmüştür.

Bulgular ve Sonuçlar

Araştırmanın birinci denencesinde, “İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile, örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olup olmadığı” sınanmıştır. Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarılarını ölçmek amacıyla öntest niteliğinde başarı testleri uygulanmıştır. Deneklerin bu testlerden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki başarı testlerinden aldıkları puanlar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	T Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	64.00	11.46	38	0.73	> 0.05
	Deney Grubu	20	61.20	12.52			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	78.20	10.97	38	1.16	> 0.05
	Deney Grubu	20	73.40	14.87			

t tablo: 2.02

Tablo 1’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde kontrol grubu lehine 2.80 puanlık fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı grupların puan ortalamalarına t testi uygulanarak sınanmış ve $t=0.73$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 t tablo değerinin altında bulunmaktadır. “Toplum Hayatımız” ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 4.80 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t=1.16$ değeri bulunmuştur. Bu sonuçlar, her iki grubun puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığını göstermektedir. Bir başka deyişle, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, Hayat Bilgisi dersindeki başarıları bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Uygulamanın etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin sontest puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Bunun için, deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Örnekolaya dayalı öğretimin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ölçmeye yönelik yapılan ünite başarı testlerinden sontest puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	88.60	6.65	38	3.80	< 0.05
	Deney Grubu	20	95.60	4.83			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	84.20	10.73	38	3.24	< 0.05
	Deney Grubu	20	93.80	7.72			

t tablo: 2.02

Tablo 2’den anlaşılacağı gibi, örnekolaya dayalı öğretimin gerçekleştirildiği deney grubundaki öğrencilerle örnekolaya dayalı öğretimin gerçekleştirilmediği kontrol grubundaki öğrencilerin sontestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde deney grubu lehine 7.00 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmış ve $t = 3.80$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden oldukça büyüktür. “Toplum Hayatımız” ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin sontestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 9.60 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t= 3.24$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden oldukça büyüktür. Bu bulgular; ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle, bu bulgular, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin başarılarını artırmada, örnekolaya dayalı öğretimin, geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece, Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin aka-

demik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu öne süren birinci denence doğrulanmıştır.

Bu amaçla, başarı testleri, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere 21 gün sonra kalıcılık testi olarak uygulanmış; bu testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış; puan ortalamaları arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Gerek deney, gerekse kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan kalıcılık testi puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Deney ve Kontrol Gruplarının "Yaşadığımız Yer" ve "Toplum Hayatımız" Üniteleri Başarı Testleri Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	86.20	11.99	38	2.14	< 0.05
	Deney Grubu	20	92.80	6.69			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	81.40	17.61	38	2.25	< 0.05
	Deney Grubu	20	91.60	9.87			

t tablo: 2.02

Tablo 3'te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık testlerinden elde ettikleri puan ortalamaları arasında "Yaşadığımız Yer" ünitesinde deney grubu lehine 6.60 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmış ve t=2.14 değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin. 05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden büyüktür. "Toplum Hayatımız" ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık testinden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 10.20 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t= 2.25 değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin. 05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden büyüktür. Bu bulgular, ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyi ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle bu bulgular, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama ya da öğrenmede kalıcılığı sağlamada örnekolaya dayalı öğretimin geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece, Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu öne süren ikinci denence doğrulanmıştır.

Tartışma ve Öneriler

İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir başka deyişle, örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin Hayat Bilgisi dersindeki başarılarını artırmada etkili olmuştur. Örneğin, Maetozo (2003)

tarafından yapılan “Sağlık Derslerinde Örnekolay Yöntemi Kullanımına İlişkin Fakülte Öğrencilerinin Algılarının Araştırılması”; Çakır (2002) tarafından yapılan “Fen Eğitiminde Örnekolaya Dayalı Bir Öğretim Yönteminin Geliştirilmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesi”; Dawson (1994) tarafından “Örnekolaya Dayalı Öğretim Sınıflarında Öğrenci Katılımının ve Öğrenci-Öğretmen Etkileşiminin İncelenmesi”; Li (1996) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Anlamayı Geliştirmede Örnekolay Yönteminin Kullanılması” adlı araştırmaların örnekolaya dayalı öğretimin öğrenci başarısını artırdığına yönelik bulgularıyla örtüşmektedir. İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Başka bir deyişle, örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeylerini artırmada geleneksel öğretime göre daha etkili olmuştur.

Sonuç olarak bu araştırmada, öğrencilerin öğrenmekten zevk alarak katıldıkları örnekolaya dayalı öğretimle birlikte öğrencilerin başarısının yanında bilgilerin kalıcılığının da oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen merkezli olarak bilinen yöntem ve tekniklerden uzaklaşarak öğrencinin aktif olacağı yöntem ve tekniklerin kullanılmasında büyük yararlılıkların olduğu görülmektedir. Bu amaçla, İlköğretim Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin akademik başarılarını artırmada ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını sağlamada örnekolaya dayalı öğretim yönteminden yararlanılabilir. Örnekolaya dayalı öğretim yönteminin sınıf içinde uygulanmasına yönelik olarak bu araştırmada geliştirilen materyaller ve uygulanan etkinlikler Hayat Bilgisi dersinde uygulanmak üzere örnek alınabilir. Örnekolaya dayalı öğretim uygulamasının sınıflarda kullanılabilmesi için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir. Öğretmen adaylarının öğretmen merkezli öğretim yöntem ve tekniklerinin yanında öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerini öğrenmelerine olanak sağlayacak biçimde eğitim ortamları hazırlanabilir.

Kaynakça

- Allali, B. (2003). *Teaching/learning with cases*, Al Akhawayn Üniversitesi Web Sitesindeki; <http://mail.alahakwayn.ma/~B.Allali/MGT-W1Suite.ppt> adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.
- Alvarez, C. M. & diğerleri.(1991). Case-based instruction and learning: An Interdisciplinary Project, *Reading is Knowledge*. Eds: In T.V. Rasinski, Padak , N.D. & Logan, J. *Thirteenth year book and The Collage Reading Association*, ss. 53-62.
- Aydın, M. Z. (2003). *Ahlâk öğretiminde örnekolay incelemesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Batı Ontario Üniversitesi Web sitesi.(2004). *The case method*. Batı Ontario Üniversitesi Web Sitesindeki; http://www.ivey.uwo.ca/mba/1_case_method.htm adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.
- Bilen, M.(1999). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakır, Ö. S. (2002). *Fen eğitiminde örnekolaya dayalı bir öğretim yönteminin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,
- Dawson, D. L. (1994). *An investigation of student participation and student-teacher interaction in the case method classroom*, ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.
- Demirel, Ö.(2002). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Dördüncü Baskı Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Diamentes, T. & Ovington J. (2003). Storytelling: using a case method approach in administrator preparation programs, *Education*, 123-3:465-471, EBSCOhost Veritabanındaki; <http://web15.epnet.com> adresinden, 20.09.2004 tarihinde alınmıştır.
- Gökçe, E. (2003). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin yeterlilikleri. *Çağdaş Eğitim*, 28-299:36-48.
- Graham P. T. & Paul C. C. (1980). The case method: A basic teaching approach, *Theory into Practice*, 19-2:112-116.
- Karakoç, N. (1993). *Halkla ilişkilerde örnekolaylar*. İzmir.
- Karagöz, S. & Çivi C. (1997). *Genel öğretim metotları*. Genişletilmiş Yedinci Baskı İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- Kreps, G. L.(1984). *Using the case study method in organizational communication Classes: Developing Students' Insight, Knowledge and Creativity*, EBSCOhost Veritabanındaki; <http://weblink1.epnet.com> adresinden, 17.06.2004 tarihinde alınmıştır.
- Li, R. (1996). *Using case method to improve reading comprehension of elementary student*, ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.
- Maetozo, S. G. (2003). *An examination of college students' perceptions regarding the use of case methodology in a health and wellness course*, FirstSearch Home Veritabanındaki <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3098389> adresinden, 13.01.2004 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2000). *İlköğretim okulu 3. sınıf programı*. İstanbul: MEB Basımevi.
- Melnyk, J. (2004). *Learning by the case method*, <http://bcas.uwinnipeg.ca/> adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.
- Özdemir, M. (1998). *Hayat bilgisi öğrenme ve öğretme etkinlikleri*. Birinci Basım. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Pehlivan, H. (1997). *“Örnekolay ve oyun yoluyla öğretimin sosyal bilgiler dersinde öğrenme düzeyine etkisi.”* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saban, A. (2002). *Öğrenme öğretme süreci*. Geliştirilmiş İkinci Baskı. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Sönmez, V. (2001). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Geliştirilmiş Dokuzuncu Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- _____.(1998). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (1994). *“Bireyselleştirilmiş öğretimde öğretmenin rolü,” 1. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri.* (28-30 Nisan 1994). Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Copyright of Eurasian Journal of Educational Research (EJER) is the property of Eurasian Journal of Educational Research and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.